

67 χώρες

2.953 αθλητές

384 αθλήτριες

Η ΕΠΟΧΗ

Ο θάνατος του Ιωσήφ Στάλιν (5 Μαρτίου του 1953) δρομολόγησε αλυσιδωτές αντιδράσεις στο ανατολικό μπλοκ. Η πιο ανώδυνη, αφορούσε την κατεχόμενη Αυστρία. Τον Μάιο του 1955, υπογράφηκε η συνθήκη που καθιστούσε την παλιά αυτοκρατορία «αιώνια ουδέτερη» με σύνορα αυτά του 1938, πριν από την προσάρτησή της στη Γερμανία.

Στις 25 Φεβρουαρίου του 1956, με λόγο του στο 20ό συνέδριο του Σοβιετικού Κ.Κ. (το πρώτο μετά τον θάνατο του Στάλιν), ο Νικίτα Χρουστσόφ αποκήρυξε την προσωπολατρία του Ιωσήφ Στάλιν και κήρυξε την αποσταλινοποίηση.

Ένα χρόνο νωρίτερα (14 Μαΐου του 1955), το ανατολικό μπλοκ είχε συσπειρωθεί στην «αντιΝΑΤΟ» συμμαχία που ονομάστηκε Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Οι Ούγγροι αρνήθηκαν να ενταχθούν. Στις 23 Οκτωβρίου του 1956, άρχισαν τα πρώτα αντισοβιετικά συλλαλητήρια, με φοιτητές κι εργάτες αλλά και ένα σημαντικό τμήμα διανοουμένων να διαδηλώνουν στους δρόμους της Βουδαπέστης. Οι Σοβιετικοί απάντησαν στις 4 Νοεμβρίου στέλνοντας χίλια τανκς και νέα στρατεύματα. Στις κανονικές μάχες που ακολούθησαν, οι Ούγγροι νικήθηκαν, έχοντας τρομακτικές απώλειες.

Είχε προηγηθεί η κρίση του Σουέζ. Στις 26 Ιουλίου 1956, ο Νάσερ εθνικοποίησε τη διώρυγα. Στις 29 Οκτωβρίου, αγγλογαλλικά στρατεύματα εισέβαλαν στη χώρα. Οι Αγγλογάλλοι μπήκαν στο Πορτ Σαΐντ, ενώ στην Ουγγαρία, τα γεγονότα έτρεχαν. Αποχώρησαν με παρέμβαση του ΟΗΕ.

Στην Ελλάδα, η μετά τον θάνατο του Παπάγου δοτή πρωθυπουργία του Κωνσταντίνου Καραμανλή διάρκεσε τεσσεράμισι μήνες αλλά ήταν αρκετή για να του προσφέρει τη νίκη στις εκλογές (19 Φεβρουαρίου του 1956), όπου για πρώτη φορά ψήφισαν και οι γυναίκες. Αρχίζει η πρώτη οκταετία Καραμανλή, που σημαδεύτηκε από το πρώτο αίμα για την Κύπρο.

Καθώς στη μεγαλόνησο φούντωνε ο επαναστατικός αγώνας, η βρετανική κυβέρνηση έστειλε κυβερνήτη τον «σκληρό» Χάρντινγκ. Με εντολή του, ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος συνελήφθη στις 9 Μαρτίου του 1956. Συνελήφθησαν και οι πατριώτες Μιχαήλ Καραολής και Ανδρέας Δημητρίου, πέρασαν από δίκη και με συνοπτικές διαδικασίες καταδικάστηκαν σε θάνατο με απαγχονισμό. Στις 9 Μαΐου του 1956, παραμονή της εκτέλεσης, ξέσπασε στην Αθήνα μαχητικό συλλαλητήριο. Ο Καραμανλής την αντιμετώπισε με τα όπλα: Τέσσερις διαδηλωτές κι ένας αστυνομικός διευθυντής έπεσαν νεκροί, ενώ μετρήθηκαν 165 τραυματίες από σφαίρες κι άλλοι εκατό από γκλομπς. Οι αγωνιστές Καραολής και Δημητρίου απαγχονίστηκαν στις 10 Μαΐου. Ως τον Σεπτέμβριο, τους ακολούθησαν άλλοι έξι. Ο αγώνας όμως φούντωνε.

Η αμφισβήτηση της κυριαρχίας των ΗΠΑ στη Δύση, εκδηλώθηκε έμπρακτα τον επόμενο χρόνο: Στις 25 Μαρτίου του 1957, στο Καπιτώλιο της Ρώμης, οι υπογραφές έξι ηγετών έμπαιναν κάτω από δύο κείμενα που αποτελούν τη συνθήκη της Ρώμης: Με το ένα κείμενο γινόταν πραγματικότητα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ατομικής Ενεργείας - η Ευρατόμ όπως είναι γνωστή. Με το δεύτερο, έμπαιναν τα θεμέλια για τη δημιουργία της ΕΟΚ (Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας) που τότε ονομάστηκε «Ευρώπη των Έξι».

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

«Είτε δίκαιοι είναι είτε άδικοι οι σκοποί εκείνων που απέχουν, δεν επιτρέπεται να αναμειγνύουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες με την πολιτική», δήλωσε ο πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, Άβερι Μπραντέιτς. Πώς όμως μπορούσε να γίνει αυτό, όταν οι ίδιοι οι αγώνες είχαν εξελιχθεί σε αντιπαράθεση των δύο κόσμων; Ο πόλεμος των μεταλλίων ανάμεσα στη Σοβιετική Ένωση και τις ΗΠΑ έληξε με 98 – 78, καθώς οι Σοβιετικοί πήραν πέντε παραπάνω χρυσά και 15 παραπάνω χάλκινα, ενώ στα ασημένια η συγκομιδή ήταν ισόπαλη για τις δυο υπερδυνάμεις.

Και πώς να μην μποϊκοτάρουν τους αγώνες η Ισπανία, η Ολλανδία και τα αραβικά κράτη Αιγύπτου, Ιράκ και Λιβάνου, όταν τα αγγλογαλλικά στρατεύματα είχαν κυριεύσει τη διώρυγα του Σουέζ, με τους Ισραηλινούς να επωφελούνται και να καταλαμβάνουν πρόσκαιρα το Σινά;

Και με ποια λογική μπορούσε να μετάσχει η Κίνα που δεν αναγνώριζε κράτος με το όνομα Ταϊβάν, όταν η ΔΟΕ δέχθηκε να συμμετάσχουν αθλητές της Φορμόζας (Ταϊβάν) ως μέλη ανεξάρτητου κράτους, ενώ δεν δεχόταν ότι υπήρχαν δύο γερμανικά κράτη;

Και με ποιο αθλητικό πνεύμα μπορούσε να διεξαχθεί ο αγώνας πόλο ανάμεσα στη Σοβιετική Ένωση και την Ουγγαρία, όταν μόλις 18 ημέρες πριν από την τελετή έναρξης της Ολυμπιάδας τα σοβιετικά τανκς είχαν καταστείλει αιματηρά την εξέγερση της Βουδαπέστης εναντίον του Συμφώνου της Βαρσοβίας;

Η πισίνα γέμισε αίματα, οι ξυλοδαρμοί κάτω και πάνω από την επιφάνεια του νερού έδιναν κι έπαιρναν και το τελικό σκορ φάνταζε σαν πολεμική ρεβάνς των Ούγγρων επί των Σοβιετικών: 4 – 0! Σε όλη τη διάρκεια των αγώνων άλλωστε, οι Ούγγροι είχαν έντονη συμπαράσταση από τους Αυστραλούς φιλάθλους και τελικά πήραν το χρυσό μετάλλιο νικώντας την Γιουγκοσλαβία 2 - 1.

Η άρνηση των Αυστραλών να δεχτούν άλογα από άλλες χώρες για να μη μεταφερθούν στη χώρα τους άγνωστες σ' αυτούς ασθένειες, ανάγκασε τη ΔΟΕ να οργανώσει στη Στοκχόλμη μια μίνι Ολυμπιάδα για την ιππασία. Συμμετείχαν 29 κράτη.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Νικητής του αθλητισμού, ο ψυχρός πόλεμος, νικήτρια και η πολιτική. Ηττήθηκαν και οι δύο από τη μοναδική δύναμη του έρωτα: Αμερικανός σφυροβόλος και χρυσός ολυμπιονίκης ο Χάρι Κόνολι, Τσεχοσλοβάκα δισκοβόλος και χρυσή ολυμπιονίκης η Όλγκα Φικότοβα. Γνωρίστηκαν στο εστιατόριο του Ολυμπιακού Χωριού κι αγαπήθηκαν. Τέλειωσαν με τις αθλητικές τους υποχρεώσεις (χρυσό με βολή 63,19 μ. ο Χάρι, χρυσό με βολή 53,69 μ. η Όλγκα) και βάλθηκαν να βρουν διέξοδο στο πρόβλημά τους, καθώς ήθελαν να παντρευτούν χωρίς να χαρακτηριστούν «προδότες της πατρίδας και του συστήματος».

Για τον Χάρι, το πράγμα ήταν πιο εύκολο, καθώς τα δυτικά μέσα ενημέρωσης άρπαξαν το θέμα και το έκαναν μπεστ σέλερ. Για την Όλγκα, τα πράγματα ήταν δύσκολα, καθώς έμπαινε θέμα, πού θα κατοικούσαν μετά τον γάμο κι όλες οι ενδείξεις έδειχναν τις ΗΠΑ, με άμεση κατάληξη την αμερικανική υπηκοότητα για την αθλήτρια, τη μεταπήδησή της στην αμερικανική ομάδα και την εκμετάλλευση του θέματος από την προπαγάνδα που δεν θα άφηνε να περάσει έτσι μια «φυγή από το σιδηρούν παραπέτασμα».

Επιτέλους, ειπώθηκε το μεγάλο «ναι» κι ο πολιτικός γάμος έγινε το 1957 στην Πράγα, σε «κλειστό κύκλο» 40.000 ανθρώπων που προσπαθούσαν να τους δουν από κοντά. Κουμπάρος ο «άνθρωπος ατμομηχανή», ο Εμίλ Ζάτοπεκ που είχε σαρώσει τα μετάλλια στα 1952, στο Ελσίνκι. Κουμπάρα η επίσης χρυσή ολυμπιονίκης σύζυγός του, Ντάνα. Το ζευγάρι τέλεσε ακόμα δύο γάμους, στην Καλιφόρνια, όπου μεταφέρθηκαν: Έναν κατά το δόγμα των προτεσταντών κι ένα κατά το δόγμα των καθολικών.

Η Όλγκα πήρε την αμερικανική υπηκοότητα, μπήκε στην ολυμπιακή ομάδα των ΗΠΑ και μετείχε με τα αμερικανικά χρώματα σε άλλες τέσσερις Ολυμπιάδες. Στα 1970, έγραψε βιβλίο με τίτλο «Τα δαχτυλίδια του πεπρωμένου», όπου περιγράφεται ο μεγάλος έρωτάς της με τον Χάρι. Και κάποιες μοιραίες λεπτομέρειες που αποδεικνυαν ότι ήταν πάρα πολύ πιθανό οι δυο τους να μην είχαν συναντηθεί ποτέ. Επειδή ο Χάρι, από ατύχημα στη γέννα, είχε το ένα χέρι πιο κοντό από το άλλο, γεγονός που θα αποθάρρυνε κάποιον άλλον να ασχοληθεί με τη σφύρα, όπου «συνεργάζονται» και τα δυο χέρια. Κι ακόμα, εξαιτίας του ότι η Όλγκα ήταν διεθνής παίκτρια του χάντμπολ κι από σύμπτωση ασχολήθηκε με τον στίβο,

με τον προπονητή της να την υποχρεώνει συνέχεια να χορεύει στον ρυθμό του «Γαλάζιου Δούναβη» για να εξοικειωθεί με την τεχνική της δισκοβολίας.

Στα 1975, χώρισαν. Ο Κόνολι ξαναπαντρεύτηκε, πάλι με ολυμπιονίκη, την Πάτ Ντάνιελς. Ο γιος του Χάρι και της Όλγκα εξελίχθηκε σε πολύ γνωστό δεκαθλητή.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Οκτώ ολόκληρες ώρες κράτησε η μάχη στο άλμα επί κοντώ κι εξελίχθηκε σε πραγματική τιτανομαχία. Με τον Γιώργο Ρουμπάνη να κάνει υπερήφανους όλους τους Έλληνες, καθώς κατέκτησε το χάλκινο μετάλλιο με άλμα 4.50 (νέο πανελλήνιο ρεκόρ), μόλις έξι εκατοστά πίσω από τον πρώτο, τον «ιπτάμενο ιερέα», καθηγητή Θεολογίας Αμερικανό Ρόμπερτ Ρίτσαρντς (πρώτο και το 1952), και τρία πίσω από τον δεύτερο, επίσης Αμερικανό Ρόμπερτ Γκουτόφσκι, που έμελλε τέσσερα χρόνια αργότερα, στα 25 του, να σκοτωθεί σε τροχαίο ατύχημα.

Ήταν το πρώτο μετάλλιο που κέρδιζε Έλληνας μετά το χρυσό του Τσικλητήρα, το 1912, και είχαν περάσει 44 χρόνια από τότε.

Γεννημένος το 1929 στην Τρίπολη, ο Γιώργος Ρουμπάνης ασχολήθηκε με τον αθλητισμό σε ηλικία 21 χρόνων. Βρέθηκε στις ΗΠΑ για σπουδές, προπονήθηκε σκληρά με τον Αμερικανό κόουτς Πέιτον Τζόρνταν, κατέρριψε δύο φορές το ρεκόρ Ευρώπης (με 4,55 και 4,60) και χάρη στο σπουδαίο ταλέντο του έγινε τρίτος ολυμπιονίκης. Εγκατέλειψε τους στίβους στα 1961.

Σε άλλο αγώνισμα δεν υπήρξε ελληνική διάκριση. Ο Γιώργος Τσακανίκας μπήκε στον τελικό

της σφαιροβολίας και πήρε την 8^η θέση με βολή 16,56, ενώ στην ελληνορωμαϊκή πάλη, όπως το 1952, ο Γεωργούλης κατετάγη 6^{ος} στα βαρέα βάρη.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

* Ο τρίτος νικητής της σφαιροβολίας, Τσεχοσλοβάκος Γίρι Σκόμπλα, ήταν γιος του Γιάροσλαβ Σκόμπλα, χρυσού νικητή στην άρση βαρών το 1932 στο Λος Άντζελες.

* Λάτρης των φρούτων και των λαχανικών ήταν ο Αυστραλός χρυσός Ολυμπιονίκης της κολύμβησης, Μάρεϊ Ρόουζ. Τα φαγητά όμως στο Ολυμπιακό χωριό είχαν βάση το κρέας και ο ίδιος είχε τρελαθεί στη διαίτα. Όλα τέλειωσαν ευνοϊκά γι' αυτόν, όταν ήρθαν στο χωριό οι γονείς του και κάθε μέρα του ψώνιζαν τα αγαπημένα του φρούτα και λαχανικά.

* Ο Αμερικανός πρωταθλητής της άρσης βαρών, Τσάρλς Βίντσι, προσπαθούσε να χάσει κιλά για να είναι έτοιμος στη ζύγιση πριν τον αγώνα του. Έμπαινε συνεχώς στη σάουνα κι από την προσπάθεια, κόντευε να εξαντληθεί. Δέκα λεπτά πριν από τη λήξη της προθεσμίας, ζυγίστηκε και βρήκε τον εαυτό του 25 γραμμάρια βαρύτερο από τα 56 κιλά που ήταν η κατηγορία του. Στην απόγνωσή του, πήρε ψαλίδι κι έκοψε μαλλιά και γένια. Ξαναζυγίστηκε και βρέθηκε 56 κιλά ακριβώς. Παρά την εξάντληση του, αναδείχθηκε χρυσός Ολυμπιονίκης με νέο παγκόσμιο ρεκόρ στο σύνολο: 342,5 κιλά.

* Ο 18χρονος Σοβιετικός κωπηλάτης, Βιατσεσλαβ Ιβανόφ, μόλις είχε πάρει το μετάλλιο για τη νίκη του στο απλό σκίφ κι άρχισε να πανηγυρίζει έξαλλος από χαρά. Το βάθρο των νικητών ήταν όμως στην άκρη της λίμνης Γουέντορι, όπου έγινε ο αγώνας. Και το μετάλλιο, μετά από ένα απότομο πήδημα του Σοβιετικού κωπηλάτη, πετάχτηκε από το στήθος κι έπεσε στα νερά. Ο Βιατσεσλαβ βούτηξε αμέσως αλλά γύρισε με άδεια χέρια: Το μετάλλιο είχε χαθεί. Στη λήξη των αγώνων, οι διοργανωτές του πρόσφεραν ένα άλλο χρυσό

μετάλλιο. Αυτή τη φορά, ο κωπηλάτης απέφυγε τα χοροπηδητά.

* Ο Γάλλος Άλεν Μιμούν έχασε πρωταθλήματα από τον Εμίλ Ζάτοπεκ σε τρεις Ολυμπιάδες και δύο ευρωπαϊκά, μη μπορώντας να σταυρώσει νίκη. Στη Μελβούρνη πήρε τον αριθμό 13 μπας και του φέρει γούρι. Και λίγο πριν από τον αγώνα έμαθε ότι έγινε πατέρας. Αυτή τη φορά, βγήκε πρώτος. Ο γέρο Ζάτοπεκ έμεινε έκτος.

ΞΕΡΕΤΕ ΟΤΙ

* Η Βρετανία έχασε το χρυσό μετάλλιο στην ποδηλασία, στον αγώνα ομαδικής χρονομέτρησης, επειδή ο αθλητής Μπίλι Χολμς έπεσε πάνω σε δύο φωτογράφους...

* Ο Αμερικανός πρωταθλητής της άρσης βαρών στα βαρέα, Πολ Άντερσον, δημιούργησε ίδρυμα για ορφανά παιδιά, τους αφιέρωσε τη ζωή του και τα σπούδασε με δικά του έξοδα...

* Ο πρωταθλητής στα 79 κιλά της πάλης, Νικόλα Στάντσεφ, έγινε ο πρώτος Βούλγαρος που κέρδισε χρυσό ολυμπιακό μετάλλιο...

* Ο σοβιετικός χρυσός νικητής άρσης βαρών στα 90 κιλά, Βορομπιόφ, έγινε αργότερα γιατρός και έγραψε δεκάδες βιβλία για την επιστήμη του...

* Η Αυστραλέζα Ντόν Φρέιζερ δακρυσμένη μετά τη νίκη της στα 100μ. ελεύθερο αφιέρωσε τη νίκη της στην πεθαμένη αδερφή της που την έμαθε να κολυμπάει...

(Έθνος, Αύγουστος 2004) (τελευταία επεξεργασία, 4.8.2009)